

17.10.2016

Dnro 474 /D.a.9 /2016

KUVAOHJEISTUS KOSKIEN SAAMELAISIA JA SAAMELAISKULTTUURIA

Saamelaisuutta esille tuovien kuvien ja muun markkinoinnin on oltava lain ja hyvän tavan mukaista, rehellistä ja totuudenmukaista (vrt. Kansainvälisen kauppakamarin ICC:n markkinointisäännöt).

Keskeiset periaatteet saamelaisia ja saamelaisuutta esittävässä kuvissa:

1. Jos kuva esittää saamelaista, kuvassa tulee olla saamelainen.
2. Jos kuvassa henkilöllä on saamenpuku päällään, puvun kantajan tulee olla saamelainen.
3. Jos kuvassa on saamenpuku, puvun tulee olla aito saamenpuku.
4. Jos kuvassa henkilöllä on saamenpuku päällään, puvun tulee olla puettu saamelaisen tapaoikeuden mukaan.

Saamelaisuutta esille tuotaessa lähtökohtana tulee olla rehellisyys ja totuudenmukaisuus sekä hyvien tapojen huomioiminen. Saamen pukua esiteltäessä on kiinnitettävä huomiota puvun aitouteen ja että se on puettu saamelaisten tapaoikeutta noudattaen. Esimerkkinä saamelaisesta tapaoikeudesta on, ettei mies käytä naisille kuuluvia puvun osia tai päinvastoin. Naiset eivät siis voi käyttää neljäntuulenlakkia eivätkä miesten pukua. Myöskään eri alueiden tai saamelaisryhmien asuja ei voi käyttää sekaisin. Lisäksi huomioitavaa on, ettei talviasuja käytetä kesällä tai päinvastoin. Hyvän tavan mukaista on myös, ettei henkilöitä kuvata likaisina, eikä likaisissa ja/tai rikkinäisissä vaatteissa. Lisäksi saamelaisperinteen mukaan on tärkeää tunnistaa henkilö, joten olisi hyvä, että kuvassa olevalla saamelaisella henkilöllä olisi nimi.

Nämä edellä mainitut asiat voi varmistaa helposti käyttämällä saamelaisia valokuvaajia, joilla on kulttuurin tuntemusta ja kulttuuriset koodit hallussa.

Perustelut

Saamenpuvulla on erittäin suuri merkitys saamelaiskulttuurissa. Saamenpuvun käyttöä säätelevät kirjoittamattomat normit, joita saamelaiset noudattavat. Saamelaisen tapaoikeuden mukaan oikeus puvun käyttöön on sidoksissa henkilön saamelaiseen alkuperään. Saamelaisen perinteen mukaan on tärkeää tuntea henkilö, joten tapana on, että tutustuessa uuteen henkilöön käydään ensimmäiseksi läpi henkilöiden sukutaustat. Alkuperäiskansojen oikeuksia koskevassa YK:n julistuksessa (A/RES/61/295) muun muassa todetaan, että alkuperäiskansoilla on oikeus ylläpitää, hallita, suojella ja kehittää kulttuuriperintöään, perinnetietoaan ja perinteisiä kulttuuri-ilmaisujaan.

Inarissa 17.10.2016

Tiina Sanila-Aikio
puheenjohtaja
Saamelaiskäräjät

Merk.

Tarja Porsanger
Suunnittelija

Alkuperäiskansojen elokuvakeskus Skábma

Kuvaohjeen laatimisessa on kuultu Sámi Duodji ry:ä, Saamelaisalueen koulutuskeskusta ja Lapin yliopiston tutkija Piia Nuorgamia.